

Förebygga, kontrollera och agera – motverka välfärdsbrott inom inköp

Göteborgs Stad, inköps- och upphandlingsförvaltningen

Cecilia Strandberg, enhetschef Uppföljning och kontroll

Agenda

- Den kriminella ekonomin
- Göteborgs Stads arbete
- Modell för kontroll och uppföljning
 - Förebygga, kontrollera, agera
- Avslutning
 - Våga agera
 - Lärdomar och fortsatt utveckling

Den kriminella ekonomins omfattning

- Ca 352 miljarder kr per år i omsättning (5,5 % av BNP)
- Ca 185 miljarder kr per år i vinst (2,9 % av BNP)

(Rapport 2026:1 Svarta siffror – en ESO-rapport om den kriminella ekonomins omfattning)

”Fusk med upphandlingar är inte inkluderat”

”Vi vet att det förekommer ett antal miljarder”

(Amir Rostami, intervju Di-podden Svart marknad, 19 mars 2026)

Offentlig upphandling - attraktiv arena för fusk och kriminalitet

Värdet av upphandlingspliktiga inköp

- Sverige: 1 009 miljarder kr år 2023
- Göteborgs Stad: ca 30 miljarder kr per år

Förlust för samhället

- Människor far illa
- Dåliga arbetsvillkor
- Pengar
- Kvalitetsbrister

Göteborgs Stads organisation

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelse

Valberedning

Valnämnd

Stadsrevision

Nämnder

Omsorg och stöd

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden
Nämnden för funktionsstöd
Socialnämnden Centrum
Socialnämnden Hisingen
Socialnämnden Nordost
Socialnämnden Sydväst

Utbildning

Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Utbildningsnämnden
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Kultur

Kulturnämnden

Demokrati och medborgarservice

Nämnden för demokrati och medborgarservice

Fritid

Idrotts- och föreningsnämnden

Stadsutveckling

Stadsbyggnadsnämnden
Exploateringsnämnden
Stadsmiljönämnden
Stadsfastighetsnämnden

Teknisk försörjning

Kretslopp- & vattennämnden

Miljö

Miljö- och klimaternämnden

Övriga nämnder

Arkivnämnden för Västra
Götalandsregionen och Göteborgs Stad
Nämnden för intraservice
Överförmyndarnämnden
Nämnden för inköp och upphandling

Kommunalförbund

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg
(64 %)
Tolkförmedling Väst (16 %)*
Samordningsförbundet
Göteborg (25 %)
Göteborgsregionens
kommunalförbund (56 %)*

Bolagsstyrelser

Göteborgs Stadshus AB

Kluster med moderbolag samt övriga bolag

Energi

Göteborg Energi AB (100 %)

Bostäder

Förvaltnings AB Framtiden (100 %)

Lokaler

Higab AB (100 %)

Kollektivtrafik

Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (100 %)

Hamn

Göteborgs Hamn AB (100 %)

Näringsliv

Business Region Göteborg AB (100 %)

Turism, kultur och evenemang

Göteborg & Co AB (100 %)

Övriga bolag:

Regionala bolag

Gryaab AB (71 %)

Göteborgsregionens Fritidshamnar AB (80 %)

Renova AB (85 %)

Interna bolag (100 %)

Kommunal bostadsförmedling (100 %)

Övriga

Övriga samägda företag

Kommuninvest ekonomisk förening (2 %)

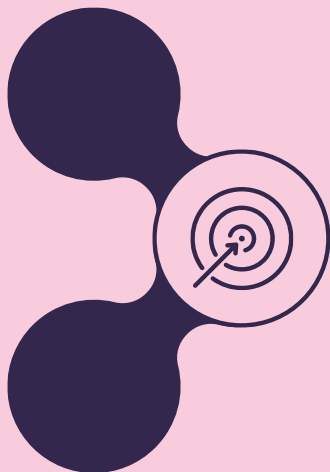
Privata utförare

Stiftelser

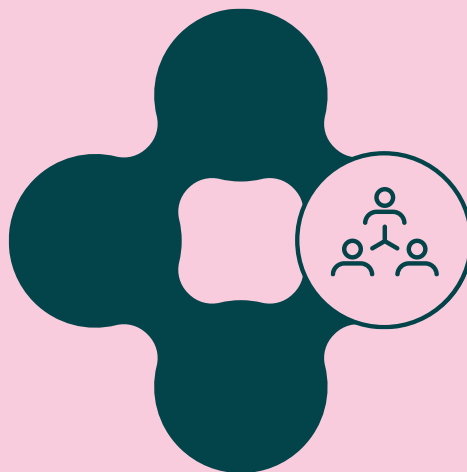
Göteborgs Stads anknutna stiftelser
Stiftelser med egen förvaltning

Vi får Göteborgs Stads inköp att göra skillnad.

Genom
att ta
ansvar för
helheten.

Vi går före.

**Vi samlar
stadens krafter.**

**Vi levererar
tjänster som
stöttar hela vägen.**

Uppdrag och utökning

- Uppdrag från KF 2024 - ta fram ett kommunövergripande arbetssätt för hanteringen av riskbranscher inom inköp och upphandling.
- Har lett till att nämnden får riktade medel från 2026 och framåt för att leda och hålla samman ett gemensamt arbetssätt.
 - Organisation och rekrytering
 - Arbetssätt – internt och externt
 - Styrning mot Staden

Modell för kontroll och uppföljning

Förebygga - Kontrollera - Agera

Kontinuerligt arbete

Ständig utveckling - operativt och strategiskt

Mod och handlingskraft

Utmaning

Låg uppföljning över tid – brant uppförsbacke

Med utveckling förändras frågorna

Försörjningsrisk, relation med leverantörer, högre kostnader

Ju längre fram vi kommer, desto viktigare att våga agera

Förebygga

Effektiva kontroller utgår från det vi kan följa upp, verifiera och agera på.

- Omvärldsbevakning och utbildning
- Riskbedömning
- Krav i upphandling och uteslutningsgrunder
- Avtalsskrivningar med koppling till uppföljning och möjlighet att agera
- Information till leverantörer

Egna uteslutningsgrunder enligt 19 kap. 17 § LOU

- Möjlighet sedan 1 februari 2022 i upphandlingar enligt 19 kap. LOU
- ”En leverantör får **också** uteslutas om den på andra grunder som anges i upphandlingsdokumenten är *olämplig att delta i upphandlingen*”.
 - Identifierat ”problem” med vanliga uteslutningsgrunderna och åtgärdar dessa genom egna skrivningar i upphandlingsdokumenten.
 - Identifierat möjligheter med de nya sekretessbrytande bestämmelserna och testat oss fram.

Problem

Allvarligt fel i yrkesutövning

Företag som lämnar anbud

Avtalsklausuler bygg

- Egna uteslutningsgrunder (under tröskelvärdet)
- ID-handling som visar nationalitet
- Tydliggöra rätt att begära utdrag ut personalliggare
- Entreprenör ska göra kontroller av underentreprenörer och vidareförmedla arbetsrättsliga villkor
- Ändamålsenliga åtgärder vid brister

Kontrollera - planera

- Planera för effektivt arbetssätt
 - Datainsamling
 - Målbild och syfte
 - Urval, metod och omfattning
 - Kommunikation
 - Tidslinje och milstolpar

Proportionerligt
Verifierbart
Spårbarhet
Transparent
Oberoende och objektivt
Dokumentera

Praktiskt olika kontroller

Skrivbordskontroll (efter riskbedömning)

- Ekonomisk information från kreditupplysningstjänst
- Domar från allmän- och förvaltningsdomstol
- Kontroll av lagefterlevnad hos relevant myndighet (Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Migrationsverket)
- Kontroll av styrelse, verklig huvudman m.fl.
- (Omvärldsbevakning)

Inför tilldelning
av avtal

Arbetsplatskontroll (bygg, städ m.fl.)

- Kontroll av vilka personer och bolag som faktiskt är på plats
- ID06-kort och legitimation/eller nationellt id
- Personalliggare, hårdvara och mjukvara
- Okulärbesiktning av arbetsmiljö och skyddsutrustning
- **Kopplat till lagkrav och avtalskrav**

Uppföljning

Skrivbordskontroll +

Utgår från inkomna tips eller indikation på brister, ex:

- Överfakturering
- Fusk med kompetens / olämplig personal
- Uppföljning av arbetsrättsliga villkor

Rättslig grund för åtgärder vid brister

Upphandling

LOU

Uteslutning

13 kap. LOU

1 § Obligatorisk, max fem år

2-3 §§ Frivilliga, max tre år

4-5 §§ Kommunikering och self cleaning

19 kap. 17 § LOU

Egna uteslutningsgrunder

4 kap 1 § LOU **Grundläggande principer**
likabehandling, icke-diskriminering,
transparens, ömsesidigt erkännande och
proportionalitet

Avtalstid

Avtalsklausuler / Civilrätt, avtalsrätt

Rättelse

Vite

Förtida upphörande

Hävning

Väsentligt avtalsbrott

Den drabbade går miste om det som parten
huvudsakligen hade rätt att förvänta sig

Avtalsbrytande parten borde insett betydelsen

Avsiktligt vårdslöst

Rubbar förtroendet

Kan tillgodoses genom annan påföljd

Proportionerligt

Agera

- Utesluta
- Tillfälligt beställningsstopp
- Dialog med leverantör
- Åtgärdsplan
- Krav på rättelse
- Hålla inne betalning / prisavdrag
- Vite
- Säga upp / häva avtal

- Dokumentera
- Anmäl brott till myndigheter
- Dela information
- Använd erfarenheter för
bättring

Mediahantering

PRESSMEDDELANDE -29 JANUARI 2025 07:45 [Dela](#)

Många brister

Nu hävs ett av avtalen p
Efter polisens rapport d
har Göteborgs Stad fort
hävs avtalet med en av

– Det är allvarliga brist
utsatta barn och ungd
konsekvenser. Det är br
Johanna Azar, ordföranc
Göteborgs Stad.

Göteborgs stad skärper kontroll
brottslighet. OBS! Bilden är en
att göra. Foto: Fredrik Sandberg

AVTAL

Göteborg ner HVB- vårdboer

▶ 1 min

Publicerad 19 feb 2025 · kl 20:57 · 1:30 m

◦ Avtal sägs upp av Göteborg
hälften av fallen handlar de
sammanställning som P4 C

HVB-hem i Gö dömda anstäl

Publicerad: 3 september 2025, 11:12

Göteborg stoppar tio HVB-hem efter brottskopplingar

3 sept 2025 Hanna Törnquist

Sedan årsskiftet har Göteborgs stad stopp
efter att det framkommit att anställda var
rapporterar [Sveriges Radio Ekot](#).

Bland annat har de anställda dömts för n
bedrägerier mot äldre.

– Det är ju utsatta barn och ungdomar so
absolut inte ska fångas upp av andra krin
upphandlingsjurist vid Göteborgs stad, ti

Vissa av HVB-hemmen har fortsatt sin ve
stad stoppat samarbetet, men då tagit em

Göteborgs stad har gjort två olika uppföljningar efter polisens larmrapport om
kriminella aktörer inom HVB. (Arkivbild.) Foto: Tomas Oneborg/SvD/TT

EKOT GRANSKAR

Göteborg stoppar tio HVB-hem – hade dömd personal

▶ 3 min

Publicerad 3 sep 2025 · kl 04:11 · 2:35 min

◦ Göteborgs stad har det gångna året stoppat samarbetet med tio HVB-hem som
visat sig ha anställda dömda för bland annat narkotikabrott, grovt vapenbrott och
bedrägerier mot äldre.

Offentlighetsprincip och transparens

- Dela information!
- Verktyg med nya lagregler
 - Uppgiftsskyldighet
 - Sekretessbrytande bestämmelser

Tack för mig!

